

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedaje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ograke dožele za vse leta 25 K., za pol leta 13 K., za četr leta 6 K. 50 h., za eden mesec 2 K. 30 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom za vse leta 24 K., za pol leta 12 K., za četr leta 8 K., za eden mesec 2 K. Kdor hodi sam ponj, plača za vse leta 22 K., za pol leta 11 K., za četr leta 5 K. 50 h., za eden mesec 1 K. 90 h. — Za tuje dožele toliko kot kolikor znača poština. — Na naročbe brez istodobne pošiljatve naročnine se ne ozira. — Za ozanila se plačuje od petekostopne poti-vrate po 12 h., če se ozanilo enkrat tiska, po 10 h., če se dvakrat, in po 8 h., če trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvole frankovati. — Rokopisi se ne vracajo. — Uredništvo in upravnštvo je v Knaflovih ulicah št. 5, in sicer uredništvo v nadstropju, upravnštvo pa v pritličju.

Upravnštvo naj se blagovojo pošiljati naročnine, reklamacije, ozanila, t. j. administrativne stvari.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Borba za ustavo.

Stari slovanofili z Aksakovom in Kstkovom niso ničesar tako prezirali, kakor zapadnjake in so se z vsemi močmi trudili, da preprečijo v Rusiji vse reforme po zgledu modernih držav. Slavjanofilstvo je sicer prišlo tekom časa v Rusiji malone ob vse vpliv, ali v vladajočih krogih se je do danes ohranilo silno nasprotje proti vsemu, kar je zgodil, zlasti silno nasprotje proti modelovanju ljudstva pri državni upravi.

Če odstojemo Poljake, ljubijo Rusijo vsi slovanski narodi; vse žele, da bi procvitali, da bi se gospodarsko in kulturno ojačala, da bi bilo njenoro orožje zmagovalo in da bi mogla slovanskim narodom v vsemu človeštvu biti to, kar je njen naravnji poklic. Vsi slovanski narodi ljubijo ruski narod, ali na Ruskem vladajočega sistema ne ljubi nikde, saj je občino, da je ta sistem krv vsega zla, kar ga prenaša slovanski svet.

Rusija je slovanska država, a vlada jo nekaj posameznih ljudi — največ Nemcev — ki imajo na carja največ vpliva. Narod je takoreč brezpravem in na milost in nemilost izročen birokraciji nad katero ni nobene kontrole.

Že leta sem je slišati o velikanskem boju, ki se bije na Ruskem proti temu sistemu. Neštetokrat je že tekla kri, maego, premnogo muženikov je že zahteval ta boj. Sedaj odkar je knez Mirskij minister notranjih del, se kaže, da je ta boj stopil v odločilni stadij — največ vsled dogodkov na Daljnem Vztočku.

Sestanek odposlancev russkih zemstev v Petrogradu je dogodek zgodovinskega pomena. Res, da je bil ta sestanek privatnega značaja, ali da se je sploh dovolil, da vlada ni preprečila posvetovanja, na kak način naj se nadomesti sedanjem sistemu, že to je veleznalno. Saj uvideva vsek, da se gre pri tem za pomnožitev in zavarovanje ljudskih pravic, za to, da se utesnijo in omeje pravice, doslej vsega mogočnega samodržca in da

se pripozna suvereniteta naroda ter uresniči nje izvrševanje.

Borba za odpravo absolutizma in za uvedbo ustave je s tem dosegla svoj vrhunc. Odpor do sedaj vladajočih krogov je mogočen in nihče ne ve, kako se ta boj dožene in v kakih oblikah uresniči ljudska suvereniteta, ako se sploh uresniči in, ako vsa ta borba ne konča s porazom naroda in z zmago privilegiranov na carskem dvoru.

Da pa ruski narod želi tako premembo sistema, da želi večji pravici in več svobode, da despotizma ne more več prenašati, za to je nebroj dokazov. Naravnost pretresljiva ilustracija narodovega mišljenja je to, kar je gotovo nesumljivo poročevalce z bojišča Nemirovič-Dančenko pisal v listu »Russ«. Ta mož, o čigar resniceljubnosti ni dvoma, pravi, da je v ruski armadi neštevilnikrat slišal mnene: Prav je, da zmagujejo Japonci, saj se bore za našo svobodo.

Z napeto pozornostjo sledi vse Evropa, zlasti pa sledi vsi slovanski narodi borbi za ustavo na Ruskem, saj vedo, koliko da je odvisno od izida te borbe ne le za Rusijo, nego za vse slovanstvo.

Vojna na Daljnem Vztočku.

Šesturno premirje pred Port Arturjem.

Iz Tokija se poroča, da so se Japonci že utrdili na 203 metrskem griču in da se trdujo, da bi na vrhu postirali težke topove, s katerimi bi lahko obstreljevali pristanišče in fort Erlungšan.

Ruska posadka je že opetovano poskušala Japonev pregnati iz pravkar zavzetih pozicij, kar se je pa do sedaj še ni posrečilo. Ruske baterije so koncentrirale ves svoj ogenj na 203 metrski grič.

V petek se je sklenilo šesturno premirje, da se pokopljejo mrlidi in spravijo ranjene v bolnice. To premirje pa je bilo samo delno. Samo oni deli trdnjave se niso obstreljevali, kjer so sanitetni vojaki iskali ranjen-

cev in pokopalni mrlidi; sicer se je pa bombardma nadaljeval. Čuje se, da je general Nogi pri sklepanju premirja stavljal pogoj, da ruski saniteti vojaki ne smejo prekoračiti že preje natanko določenega ozemlja.

Nov japonski uspeh?

»Daily Telegraph« se poroča iz Čufua z dne 3. t. m., da se je Japonec posrečilo, spraviti težke topove na 203 metrski grič, oziroma na pozicije zapadno od forta Icešan. Rusi še vedno neprestano obstreljujejo imenovani grič.

Isti listjavlja iz Sanghaja, da so Japonci že tudi osvojili 300 metrski hrib južno od griča 203 m.

Druga poročila pa dvomijo, da bi se Japonec posrečilo, da bi obdržali v svojih rokah dotedeni, že tolj kokrat imenovani grič. Ruska posadka je takoj sprva poskušala, ta grič zopet izigrati iz japonskih rok. Ko je general Nogi meseca oktobra osvojil to pozicijo, se je Rusom posrečilo jih zopet pregnati iz nje, zato tudi sedaj ni izključeno, da bi se Rusi znova ne polastili te brez dvoma zelo važne točke. Vsekakor pa je to dokaz sijajne in junačke obrambe Port Arturja, ako Japoneci v sedmem mesecu obleganja še vedno niso toljko napredovali, da bi se že borili za notranje utrdbe, marveč se morajo že vedno truditi, da šele osvoje ruske zunanje pozicije, ki se nahajajo izven glavnih utrdb.

100.000 Japoncev je že padlo pred Port Arturjem.

Iz Petrograda se poroča: Po načinu cenzuri v russkem generalnem štabu znašajo japonske izgube v sedmih mesecih, od kar traja obleganje Port Arturja, 100.000 mož na mrtvih in ranjenih. Največ zaslug za sijajno obrambo sta si stekla poleg generala Strelja, ki je duša vse obrambe, artillerijski načelnik general Smirnov in načelnik ženije, general Kondratenko, ki je obenem tudi poveljnik strelke divizije.

store in goje tako fanatizem in fari jezstvo. Duhovniki izdajajo kot absolutno gotovost stvari, ki to niso, stvari, ki jih sami v najboljšem slučaju samo verujejo, največkrat pa sploh ne verujejo. Koliko socialnega in političnega zla je to pravzapravilo, to ve vsek, kdor le kolikor pozna zgodovino. Ravno zato je pa dolžnost vseh izobražencev, upirati se temu početju duhovnikov in narod oti stvari poučiti. Gotovo je, da se mora vsakemu pustiti svoboda, najveruje, kar hoče, ali pribiti se mora, da je nepošteno in sleparsko, ako se izdajajo neke stvari kot absolutno gotove, dočim so kvečjemu mogoče, dokazane pa ne.

Kaj je vzrok, da je celo med izobraženci ta stvar tako malo jasn? Menda uredba sedanjega šolstva. Učenci si morajo spomin otovriti s stvarmi, ki so popolnoma brez pomembne in ki jih po prestanju skušnjam kar najhitreje zopet pozabijo. To učenje na pamet slabih duha in slabih zmožnosti, misli pravilno. Pri gramatiki služi razum spominu, pri geometriji služi razum spominu.

Poročilo generala Kuropatina.

Brzojavka generala Kuropatina z dne 3. t. m. se glasi:

Oddelki, ki so 2. t. m. dosegli do Dapindošana, so opazili, da se tamkaj ne nahaja noben sovražni voj. V skladislu imenovane vasi pa so našli 17 mrtvih Japonev, ki so bili sledeni, iz česar se sklepa, da so jih domačini oropali.

V noči 3. t. m. sta dve japonski kompaniji napadli vas Ucijaci na obrežju reke Hun, a ste bili odbiti. Na naši strani so bili štirje ranjeni, dva pa ubiti.

Prod našimi pozicijami je obležalo mnogo mrtvih in ranjenih Japonev, katerih pa nismo mogli pobrati, ker je sovražnik streljal na vsakogar, ki bi se približal dotičnemu mestu.

Dva ranjena 45 dni v okopih.

Geral Kuropatkin poroča: V noči 29 novembra so naše straže našle vojaka Istčenka in Karzamatova ob velikolanskega polka, ki sta bila pri nočnem napadu dne 16. oktobra ranjena in sta obležala v okopih. Karzamatov, ki je bil manj nevarno ranjen, je skrbel, da bi sebe in Istčenka ohranil na življenju, 45 dni na ta način za živila, da se je plazil od mrtvega do mrtvega in jim jemal iz tornistrov proviant. Ko je Istčenko takoj okrevl, da se je mogel gibati, sta zapustila okope in se priplazila do naših pozicij.

Ponesrečen japonski napad.

General Ščarov poroča: V noči 4. t. m. je nameraval neki japonski oddelki napasti naše pozicije pri vasi Linšipu in je v to skušal razdejati naše bodeče žičasto omrežje. Naš voj je pa so pravčasno opazili japonske načrte in jeli z vso silo streljati na Japonece, da so bili primorani se umakniti.

Na pragu velike bitke.

Vojni poročevalci »Lokalnem gerjom« brzojavljajo iz Muadena: Pričakuje se z vso gotovostjo, da se v nekaj dneh prične velika

bitka na celi fronti. Japone niso dobili nič novih vojev na podmoč, marveč so odpisali več polkov pred Port Artur.

Baltiško brodovje.

Križarke »Oleg«, »Izumrud« in »Okean« od tretje divizije baltiške eskadre so dosegeli v Tanzer. V nedeljo pa je odplovila iz Bresta torpedovka »Vroziteljnik«, da dobiti imenovane križarke. Iz Kodanja pa se poroča, da je v nedeljo plula mimo Langeland v danskih vodah neka ruska križarka, ki se takisto nahaja na potu na Daljni Vztoček.

Tretje rusko brodovje za Daljni Vztoček.

Iz Petrograda se poroča: Popolnoma dognano je, da se na Daljni Vztoček še pošte tretje brodovje, ki bo sestavljeno samo iz ladij baltiške eskadre in sicer iz 7 oklopnic, 4 oklopnih križark in 40 torpedovk. Temu brodovju bo poveljeval admiral Čušin, veljuk černomorske eskadre.

Za okrepljenje ruske vojne mornarice.

se je do 14. m. m. nabralo 14 milijonov rubljev. Od te vsote se je izdal za nakupljene vojne ladje 10½ milijona, dočim se v blagajni še nabaja okoli 6 milijonov.

Pretekli torek je bil v Moskvi znani ameriški meštar za nakup vojnih ladij Charles Flint, ki je na to odpotoval v Cagliari. Sabo ima nakaznico za 184 milijonov kron, to je kupnino za argentinske in čilenske križarke, ki jih je Rusija kupila.

O parlamentarnem položaju.

Praga, 5. decembra. O pogajanjih med dr. pl. Körberjem in Mladodeči pišejo »Narodni Listy«: Kator smo zanesljivo zvedeli, je obljubil dr. pl. Körber le nekaj v pravnih besedah, toda za dejanje se ne more odločiti. Ako noče on, tudi mi noč mo; le tedaj, ako se zaveže dr. pl. Körber slovesno pod pečatom avtoritetne krone napram našim poslancem, da sprejme vladu naše za

LISTEK.

Beseda o kritiki.

(Dalej.)

Tega, kjer kdo veruje, noben drugi človek ne more spremeniti. Mogode je pač z logičnimi argumenti človeka pripraviti do tega, da spozna nekaj, kar je veroval, kot zmoto, ali v tem slučaju ni spremenil svojega verovanja, nego je sploh iz gubil dotično verovanje. Če se komu obljubujejo nebese in grozi s časnim in večnim pogubljenjem ali s škodo sploh, se ga s tem še ne pripravi do tega, da kaj verjame, pripravi se ga do tega, da reče, da dotično stvar verjame, prisili se ga s tem, da postane lažnjivec. Ravno duhovniki vseh veroizpovedanju so s tem silno pripomogli k splošni demoralizaciji zlasti širših slojev, kateri ne vedo, kakšen je razloček med avdicijo in verjetje. Dolžnost duhovnikov bi bila, voepiti ljudstvu spoznanje tega razločka. Tega pa ne

razvoj duha in s tem vse zmožnosti, je geometrija. Čuje se včasih, da je za geometrijo treba posebnih zmožnosti. To je neresnično. Kdor se hoče izučiti za vrvovalca, za borznega spekulanta ali za jesikoslovo, mora res imeti poseben dar za to, (kajti tudi gramatika ima značaj popolne svojevrednosti za vsega dojetje, dokler ne spoznata primerjajočega jesikoslova) ali za učenje geometrije to ne velja. Geometrija ne zahteva drugač kot zdravo pamet; principi geometrije so zakoni pravilnega mišljenja. Časih se čuje ugovor, da je gramatika ravno tako sposobna, pospeševati razvoj duha, kakor geometrija. To ni resnično. Pri gramatiki je treba spominu vtisniti nebroj dat, pravil, izjem in razum ima tu sekundarno naloge, razloževati med temi določbami in jih pravilno uporabljati. Pri geometriji pa ima razum pravilno naloge, da namesto spoznati gotova dejstva, spomin pa ima samo naloge, da to spoznanje hrani za porabo. Pri gramatiki služi razum spominu, pri geometriji služi razum spomin razumu.

Prav ker je v gimnazijah gramatika prva stvar, ker se sploh vsa vzgoja vrši preved analogno pouku v gramatiki in premslo analogno pouku v geometriji, prav zato je med visokošolsko toliko mladih ljudi, ki silno mnogo vede, a so le srednji ali celo slabici misli. Za vstop na univerzo se zahteva preved memoriranega znanja in premslo razumnosti in zmožnosti misli. Kasnejša izobražava imata vsejeno veliko vrednost, ali da bi bila edini in neizogibni predpogoji vsekega znanstvenega delovanja, to je velika zmota. Potrebna je za zgodovinarje in za jesikoslovec in deloms, a le v malih meri za pravnik. Za naravoslovje, za med cin za matematiko in za prave probleme jurisprudencije pa so klasični jeziki brezpomembni.

Kako težko je, ostro in pravilno misli in razloževati, to kažejo nekateri splošno udomačeni pojmi; skoro ves svet se jih je navdil, a le malokoči, da so napačni. Dostikrat se čuje razloževanje: ta je diletant, ta je umetnik. Kaj je umetnik, vemo vsi. A kaj je diletant? Pravilno bi se morallo mislit, da je diletant človek, ki se bavi s kako znanostjo ali s kako umetnostjo, ne da bi živel ob zaslužku tega dela, ne da bi sploh pri tem delu iskal zaslужka. A kdo misli še tako? Nihče!

Navadno se rabi izraz diletant za človeka, ki je v kakih strokih še začetnik ali če se ga hode splošno označiti kot šušmarja. In to je naravnost nepošteno. Reči bi se moralno ali: ta zna svojo stvar, ali ta je ne zna; to mi ugaja ali to mi ne ugaja. Nepošteno pa je, pripisovati kakemu delu z uporabo nejasne besede slabe lastnosti, ne da bi se te lastnosti označile; strahopetno je, rabiti v svrhu ponižanja besedo, ki je po svojem prvotnem pomenu sicer nedolžna, a je dobila ponižajoč značaj, kajti to kaže, da se hoče koga žaliti tako, da bi dotčnik žalilce ne mogel poklicati na odgovor.

(Dalej prih.)

heteve kot svoje ter jih izpolni do določenega roka, potem šele bi mogel češki klub s mirno vestjo in častno spremeniti sedanje obstrukcijo v opozicijo, preje pa ne. Ako bi med češkimi poslanci nastal preprič, bila bi njegova dolžnost sklicati zaupnike stranke kot edino upravičeno instance, kadarkoli se gre za temeljno spremembu češke politike.

Klerikalna sapa na Hrvaskem.

Zagreb, 5. decembra. Zelo mučen vtis med vsemi svobodnimi sloji na Hrvaskem je napravil zadnji govor bana grofa Pejačeviča, ki se je dobrikal klerikalni struji s sledo izjavo: »Obžalujem, da ni takaj (v saboru) zastopnikov višje duhovščine (nadškofa in škofov), ker sem prepričan, da bi oni opozarjajo narod na spoštovanje cerkvenih postav tudi opozarjali na spoštovanje prirodnih in državnih zakonov ter bi na ta način privedli narod k blaženstvu na tem in na onem svetu.«

Položaj na Ogrskem.

Budapešta, 5. decembra. Iz vseh mest, kjer so bili v nedeljo shodi liberalne stranke, so došli brzjavni pozdravi ministrskemu predsedniku grofu Tiszi. Največji shod je bil v Požunu, kjer se je sprejela resolucija, v kateri se želite vlad za njene patriotične čine ter se odobrava, da je zdrobila upor opozicije, ki je škodoval deželi gmočno in moralno. Trgovinski minister Hieronymi je v svojem govoru izjavil, da bi bila vlad zanemarila svoje dolžnosti ter zakrivila strahopetost, ako bi ne bila imela poguma, se upreti velikemu zlu opozicije. Povsod, kjer ni avtokratične vladne oblike, odločuje volja večine. Ni mogoče pri vsakem vprašanju sklepati z manjšino kompromise ali se ji celo podvreči.

Budapešta, 5. decembra. Neki član ministra je izjavil, da ostane vlad stališče navzgoraj trdno, ako tudi izgubi večino v parlamentu. Ako ostane pri sedanji sestavi vladi le manjšina na strani, ostane vendar tako dolgo na krmilu, da izvrši nove volitve. Tudi brez proračuna bo dobila pooblaščilo, da razpusti parlament. Vlada namreč sigurno pričakuje, da izide iz volilnega boja zmagovalka.

Dogodki v Macedoniji.

Carigrad, 4. oktobra. Pri Perstrihu v monastirskem viljetu je trčila vojaška patrulja na bolgarsko četo 50 mož. V boju sta padla dva vstaša, dva pa so vojaki vjeli ter ju spoznali za bližnja važanja. Vstaši so imeli dinamit seboj.

Solun, 4. decembra. Bolgarsko vas Zelenič je napadla grška četa ter pomorila več prebivalcev. Florinski kajmakam je na strani Grkov ter je konzulom velesil poročal, da so se gostje na neki peroki stepli in med seboj pobili.

Ministrska kriza na Srbskem.

Belgrad, 5. decembra. V skupni konferenci obeh radikalnih skupin so se skrajni radikalci izrekli proti sporazumljenu ter so tudi odklonili sestavo kabimenta, kakršno so predlagali zmerni. Predsednik skupščine je del o tem takoj porečat kralju. Kralj je naročil Gruiću sestaviti novo ministrstvo.

Gibanje za ustavo na Rusku.

Petrograd, 5. decembra. Po vodom 40letnice justične reforme se je zbral v justični palači nad 200 odvetnikov v konferenci, ki so jo hoteli imeti za javni shod. Prokurator sodnega dvora pa je shod preposedal. Odvetniki so šli nato v mestno hišo, kjer se je shod vrnil. Shod je sprejal rezolucijo, ki so jo sklenili moskovski odvetniki in v kateri izjavljajo, da justične reforme tako dolgo ni smatrati za zagotovljene, dokler niso dana jamstva za nedotakljivost osebe in stanovanja ter za svobodo tiska.

Moskva, 4. decembra. Pri banketu, ki se ga je udeležilo nad 450 odvetnikov, zdravnikov in častnikov, se je sprejela rezolucija, da se shod popolnoma pridružuje zahtevi

zemstev glede ljudskega zastopstva in ustavnega vladnega sistema.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 6. decembra.

Klerikalci — vedno lažniki. »Slovenec« trdi, da je naš list pisal l. 1879 proti slovenskemu vseučilišču. Urednik »Slov. Naroda« je bil tedaj Jurčič. Danes ni ne v upravnem odboru »Nar. tiskarne«, ne v uredništvu »Slov. Naroda« nobenega tistih mož, ki so takrat imeli pri našem listu odločilni vpliv. Ali v obrambo časti in spomina umrlih naših prednikov moramo konstatirati, da je »Slov.« tudi z omenjeno svojo trditvijo samo lagal. »Slov. Narod« je tudi l. 1879, poprej in pozneje se vedno zavzemal za slovensko vseučilišče, a pisatelj se je tudi podpisal. In ta pisatelj, ki se je oglašil proti vseučilišču, čigar ime pa so »Slovenčevi« duhovniki zdaj jezuitsko zamolčali, je bil sedanji klerikalni prvak Fran Šuklje.

Odlikanje. Ljubljanskemu trgovcu in posestniku, gosp. Ivanu Nep. Rögerju, je podeljen zlati zaslужni križec s krono.

Slovensko gledališče. Piše se nam: Ker je slovensko gledališče ob nedeljah in praznikih na večer navadno tako polno, da roduje z deželi, ki pridejo šele zvečer k gledališki blagajni, pri najboljši volji ni mogoče postrati s primernim prostorom, naj bi vsakdo, ki namersava šele zvečer dosegati v Ljubljano ter poseti slovensko gledališče, dan poprej z dopisnicem naznamil Šešarkovi trafiki v Šelburgovih ulicah svoj prihod in število sedežev, da se mu rezervira.

Južna železnica dala je letos svoje poslopje prebeliti. Kar se je od nje že zdavnato zahtevalo, je zopet prezrla, seveda ne načas. Predlanskim ni bilo nad vrtno restavracijo nikakega napisa, stalo pa je na postaji sami napisano: »Bahnhof Restauration« in nečuvena predznanost je, da so pretekli teden napis z mestne strani nad restavracijo naredili samo nemški. Saj vendar tega ne bi bilo treba; gostje iz mesta tvojijo vendar večino in kot slovenski gostje zahtevamo gotovo lahko, da nam ta železnica, ki se ne brani naših denarjev, ne brani tudi slovenskega napisa. Istočasno ni dvojezičnost spejiana na peronu. »Restauration« velja tam tudi seveda le za Nemce. In še nekaj je, kar žali uho. Konduktori, in zlasti nekaj dunajskih, proti predpirom ne izhlačavajo postaje tudi slovensko. Ako ne znajo, nadomesti naj jih železnica z zmožnimi. Slovenskih je dovolj. Toliko v blaghetno uvaževanje!

Akademija. Predavanje g. dr. Ravnharja v Kamniku se sokolstvu je poslušalo kakih 70 oseb. Bil je hkrat ustanovni shod »kamniškega Sokola«. — Ob istem času je predaval g. dr. Robida v Trbovljah »o alkoholizmu«. Predavanje se je udeležilo ogromno število poslušalcev, kakih 1100 ljudi. Na večer je bilo takoj zavzetih vseh oken, ter pred njimi so stali v hudem mrazu ljudje, kolikor daleč se je predavanje moglo venjak slišati. Po predavanju je bila kratka diskusija. Organizovano delavstvo je »Akademijo« toplo zahvaljevalo za nujena predavanja in pouk.

„Kranjska podružnica avstr. pomožnega društva za bolne na pljučih“ je razdelila potom okrajski glavaratev občinskim in cerkevnim uradom v dajno razširitev 37.000 slovenskih in 6700 nemških iztisov onega poučila o jetiki in nje obrambi, ki ga je 25. novembra t. l. pridelala tudi našemu listu kot priloga.

C. kr. glavni poštni in brzjavni urad v Ljubljani nam piše: Slavnemu uredništvu »Slovenskega Naroda« v Ljubljani. Na notico, objavljeno v Vašem cenjenem listu dne 26. m. m. št. 271, naslovljeno »na adreso ljubljanske pošte«, šteje si podpisani v čast, slavnemu uredništvu sporočiti, da je popolnoma neresnična trditev, da kaže tukajšnje osobe nekako animoza proti »Slovenskemu Narodu«. Po vsestranski in temeljiti preiskavi objavljene pritožbe, se je neovršno dohalo, da ni nobena manipulacijem telefonske centrale tedaj službujočemu

uradniku izrekla besedi: »telefonirajte vi brzjavko »Narodu«, jaz ne marjam priti z njim v nobeno dotiko«, ampak si je dovolil dotočni uradnik le neko povsem nedopustno šalo, radi česar je tudi dobil zasluzeni ukor. Zakasnite telefonskega pogovora z Dunajem in sl. uredništvom pa niso zakrivili tukajšnji uslužbenici temveč edinole telefonska centrala dunajska, oziroma Vaš poročevalec, ki je bil tedaj, ko je bila napravljena zveza, odsoten, vendar česar se je moral pogovor odložiti, da so mogle priti na vrsto tudi druge stranke s svojimi že preje naznanimi pogovori. Koncem noči označeni nedostatki pri časopisu, utegnejo se nanašati le na grško »Tagespost« in na »Abendblatt der N. Fr. Presse«; prvi časopis je došel že večkrat mesto z jutranjim šele s popoldanskim vlagom, drugi pa enkrat celo naslednji dan, za kar se veda ne more biti odgovoren tukajšnji urad. Slavno uredništvo se tedaj vladno prosi, da blagovoli popraviti objavljeno notico v svojem cenjenem listu, ker se pritožbe kratkomalo ne ujemajo, z dejstvi. C. kr. poštni ravnatelj: Šorli.

Spominska slika sadne razstave v Radovljici. Odbor sadne razstave v Radovljici je oskrbel

je došel že večkrat mesto z jutranjim šele s popoldanskim vlagom, drugi pa enkrat celo naslednji dan, za kar se veda ne more biti odgovoren tukajšnji urad. Slavno uredništvo se tedaj vladno prosi, da blagovoli popraviti objavljeno notico v svojem cenjenem listu, ker se pritožbe kratkomalo ne ujemajo, z dejstvi. C. kr. poštni ravnatelj: Šorli.

Spominska slika sadne razstave v Radovljici. Odbor sadne razstave v Radovljici je oskrbel je došel že večkrat mesto z jutranjim šele s popoldanskim vlagom, drugi pa enkrat celo naslednji dan, za kar se veda ne more biti odgovoren tukajšnji urad. Slavno uredništvo se tedaj vladno prosi, da blagovoli popraviti objavljeno notico v svojem cenjenem listu, ker se pritožbe kratkomalo ne ujemajo, z dejstvi. C. kr. poštni ravnatelj: Šorli.

Spominska slika sadne razstave v Radovljici. Odbor

sadne razstave v Radovljici je oskrbel je došel že večkrat mesto z jutranjim šele s popoldanskim vlagom, drugi pa enkrat celo naslednji dan, za kar se veda ne more biti odgovoren tukajšnji urad. Slavno uredništvo se tedaj vladno prosi, da blagovoli popraviti objavljeno notico v svojem cenjenem listu, ker se pritožbe kratkomalo ne ujemajo, z dejstvi. C. kr. poštni ravnatelj: Šorli.

Novi župan v Celju zabranjeno. Celjski občinski svet je enoglasno sprejel predlog, naj se v Celju prepove krošnjarenje, ker je mesto poleti letovišče ter se sponzira razvija (?).

Novi župan v Celju zabranjeno. Celjski občinski svet je enoglasno sprejel predlog, naj se v Celju prepove krošnjarenje, ker je mesto poleti letovišče ter se sponzira razvija (?).

Novi župan v Gradcu. Vipavski so za-

prli 17letno Amajlo Vidrih iz Lož.

Punicia je prišla pred nekaj dnevi k vipavskemu županu in v imenu župa v Gočah prosila za 140 K za nekaj dni. Ker jih ni dobita, je šla k prvemu svetovalcu ter res denar izvabila. Ko je prišel goški župan v Vipavo, se je stvar pojasnila in so punico pripeljali. Izkazalo se je, da je na podoben način osleparila tudi vipavski posojilnico za 140 K.

Krošnjarenje v Celju

<

Naj se je prijetil v Kaltenu samem. Stirje bratje so se spričali ter je bil pri tem najmlajši teden, ker je kot najpametnejši bil seveda po hudiču obsezen. Ker tudi batine niso pomagale, padla je vsa rodbina na koleno ter glasno molili rožni venec, da bi hudič nesrečnega mladeniča zapustil. To pa se ni zgodilo morda v srednjem veku, temveč pred par tedni.

* Godba s pisalnim strojem. Najnovejše o pisalnih strojih je iznajdba, katera omogoči pisati note s strojem. Novi stroj je zelo podoben dosedanjim, samo da pisec lahko postavi znamena v primerno lego; stroj ne zaznamuje in ne piše samo not, odstankov in ključev, temveč tudi rišče črte. En stroj stane danes 300 dolarjev, in podjetna družba se je že ustanovila za izdelovanje teh strojev z 200.000 dolarji kapitala. Morda se izboljša stroj tako, da bodo v zvezi s klavirjem in podejo imeli virtuozi priložnost učiniti svoje momentane improvizacije kar igraje na papir.

* Muzikalne živali. Nek prirodoznanec, ki je leta in leta opisoval, kako vpliva godba na razni živali, poroča o tem: »Konj je že po naravi prijatelj pes pa sovražnik godbe. Posebno se navdušuje konzna pihals, pes pa najhuje sovraži strune in vrtliko. Mačka, ki tako disharmenično »poje«, da človeka kar sprečava groza, imaz v resnicu zelo fin posuh za glasove. Glasna godba je seveda prepodi, nasprotno pa ji ugaja nožni glasovi. Opazoval je mačko, ki se je z dobrim gramofonom takoj sprizgala, da je skoraj poves dan sestrela tiki instrumenta, kadar je igral; z vidnim zadovoljstvom je poslušala ter se včasih tudi vzpelala na zadnji nogi ter pokukala v jeno. Poskuši pa odrasli mački zategniti visoko zaživljene, takoj je poglavljena, da tiki skoči v obraz. Ako se opisem igra na gošči ali na pišalki vesele melodije, nahajo plezati in tekatki ter mirno poslušajo. Slon in nosorog se kažejo na godbo po pojoma neobčutljivosti; morski konj pa pri godbi pomol za čas glavo iz vode, pa se zopet potopi. Tigri imajo radi nežno mirno godbo, za hrupno in veselo melodijo pa takoj pokazujejo svojo nevoljo. Krokodil z naslado posluša godbo ter pri tem odpira svoje široko žrelo. Medved se po glasu pličalke ali klarineta ozra, povaha zemljo in zrak, gre proti godbi ter začne zadovoljno sem in tja capljati.

* Delovanju vojnih psov, ki jih rabijo v ruski armadi, je pribil stotnik Perzidsky nekaj zanimivosti. Pri iskanju ranjencev, ki leže v rizvenem polju, se je našli sedmero psov, vedno kako izkazalo. Njihova inteligencija je čudovita, posebno so pametni angleški psi. Dresirani so bili v Harbinu ter razposlani, da z duhanjem najdejo skrite ljudi. Posledica tega je, da nikdar nimajo Japoncev za Evropejcev. Med zadnjim bojem so našli 23 ljudi na prostorni, kjer bi jih ne bil nihče iskal; vsi so bili Rusi. To je sicer tako žalostno za Japonec; toda psi, ki so navajeni Evropejcem, ne gredo nikdar k Azijatom. Poslali smo tudi pse na neki prostor, kjer so po našem mnenju ležali številni Japonci, toda ko so se vrnili, so imeli steklenice z vodo nedotaknjene, dokaz, da niso šli k sovražniku.“

Izpred porotnega sodišča v Ljubljani.

(Dalej.)

Grebencu pa zavarovalnica ni hotela izplačati zavarovalne vso 60.000 krov in je on vsed tega vložil na c. kr. deželnem kot trgovskem sodišču na Dunaju tožbo zoper njo. O tej pravdi se ni izšla končna sodba, ker se je prekinila za toliko časa, da bo kazensko postopanje zoper sedanje otožence končano.

Dalej navaja otožnica, da je Grebenc meseca septembra 1901 predstavil Gorupu svojega nečaka Karla Konrada Müllerja, da naj ga zavaruje. Müller je nato preiskal g. dr. Martinisa v Trstu in ga je spoznal zdravim. Na podlagi tega izvedenjskega mnenja je potem Grebenc Müllerja zavaroval pri »Mutual« za 40.000 K. Müller je 3 meseca na to umrl in Grebenc je potegnil vso zavarovalnino 40.000 K.

Ko je imel Grebene še lastno trgovino, je bil v kupčiški zvezi z Antonom Bizjakom iz Trsta in je glasom kontokorenta ta mu bil dolžan znesek 20.000 K. Vsled tega mu je predlagal, naj se zavaruje za ta znesek in njemu izroči polico, da bo imel on v vsakem slučaju poročilo, da gotovo pride do svojega denarja. In tako sta peljala Bizjaka k zavarovalnemu zdravniku dr. Xydiusu, ki pa je odklonil. Kot drugi se zasišla nato Viktor pl. Ceric, ki izpove sl. dečje:

Bizjak sposoben za zavarovanje. Nato pa Grebenc in Gorup zavarovala, ker je to prvo polico vzel Bizjak zase, Bizjaka brez njegove vedenosti še za 20.000 krov in to polico je prevzel Grebenc.

Državno pravdništvo v Trstu je sedaj na podlagi ovadbe generalnega agenta družbe »The Mutual« v Trstu, dr. Martinolicha obtožilo vse tri radi hudo delstvo goljutije. Razprava bi se moralata vršiti pravzaprav pred tržaško poroto, vendar se je zanje delegiralo na prošnjo otožencev tukajšnje porotne sodišča.

Najprvo se je prečitala obširna otožnica in potem bi se morala po kratkem odmoru prečitati še istotno dolga ovadba dr. Martinolicha. Zagovornika gg. dr. Krisper in dr. Rybář sta se pa protivila temu ter stavila nasproti predlog, kateremu je sodni dvor tudi začasno ugodil ter sklenil, da se zasišo najprej otoženci, in potem se bo šele videlo, če je treba prečitati ovadbo ali ne.

Prvootoženec g. Alojzij Grebenc navaja, da se je seznanil z Gorupom l. 1901 spomladi, ko je ta prišel k družbi »The Mutual« v Trst za akvizitorja. Sklenila sta tedaj pogodbo, da Grebenc pomaga Gorupu pri zavarovanju proti gotovi odškodnosti za trud. Ker se pa pri tej zavarovalni družbi zavaruje lahko tudi na korist tretje osebe in so tudi drugače kako ugodni pogoji za zavarovanje, je špekuliral otoženec z 10 policami, katere ima otoženec in za katero se deloma plačuje danes policej, in si mora dopasti putiti nadzorstvo.

Gledo slučaja Müller pa omenja otoženec leto, da ga je spoznal zdravnik za popolnoma zdravega in ga je družba na to sprejela, ne da bi delala kakve sitnosti. Res je začel fant bolehati, a s tem še ni rečeno, da moram pravi otoženec razveljaviti zavarovalno pogodbo, oziroma policej.

Predsednik: Opozorim Vas, da gre otožba nato, da ste zavarovali jetične ljudi, in da ste zdravnike tako prekinali, da niso spoznali bolezni in dočnike zavarovali. V tem oziru nam odgovorite.

Otoženec: Na to odgovarjam, da imam tudi še druge police od zdravih, katerih police plačujem. V eni stvari, zaradi katere sem bil prvotno v preiskavi, je družba oziroma državno pravdništvo odstopilo od otožbe. Po smrti Pečkovi je postal dr. Martinolich Gorupu k meni naj mu posodil 5000 krov in mi obljubil, da mi bo pomagal v mojih zavarovalnih zadavah. Odgovoril sem mu, da ne rabim nikakega protektorja, in vsled tega me je odslj začel preganjati. Zahteval je od mene, da naj storiram vse police bolnih ljudi. Res sem storil to že prej z Žužkovim polico, a za druge nisem imel nikakega poveda. Jaz sem moral tako družbo tožiti, on je pa naredil ovadbo 48 strani dolgo in prišel z njim k mojem začetniku dr. Abramu. Temu je reklo, da mi da odloga 3 dni za premislek, če se hočem z njim z lepa pravrnati; če tega ne storim, mu je preiskovalni sodnik dr. Barzal obljubil, da me tako zapreti. To se je tudi faktično zgodilo in z ozirom na te Zarvalove besede sem jaz njemu v obraz izjavil, da mu ne zaupam in da zahtevam slovenskega sodnika. Vsled njegovega ukaza sem bil zaprt 2 1/2 meseca, glavne priče kakor Žužko in Pečka je pustil umreti on ne da bi jih zasišla, ker je vedel, da bi govorila v prilog meni in šele, ko je šel on na dopust, sem dosegel, da so me proti visoki kavci izpustili iz zapora. V tem oziru pa, da so štirje umrli od mojih zavarovancev, izjavljam, da je to slučaj, ker meni od teh ni noben reklo, da je jetičen, in sem se jaz držal tega, kar je reklo zdravnik.

Ceričem sem se seznanil po Gorupu in sem ga pustil, da je urenil zavarovanje Pečka in Vdoviča, ki sta prišla sama za menoj v Ljubljano ter rekla, da se hočeta zavarovati. Res jih zdravnik prešel in črez kakre 14 dni dobim v Trst, kamor sem se takoj nato odpeljal, obvestilo, da sta sprejeta in da naj plačam. S tem je bila zame zadeva končana.

Gledo tega pa, kar se mi polaga v kriivo glede Bizjaka, omenjam, da ste si družbi predložili obe spričevali od dr. Xydiusa in dr. Martinisa, od katerih ga je prvi odklonil, drugi pa sprejel in da se je družba oziral na spričevalo dr. Martinisa ter ga sprejela. Jaz sem potem zase vzel polico za 20.000 K v zavarovanje svoje trgovske terijate in za to polico redno plačujem še danes premije.

Končno še konštitiram, da sem tu špekuliral le s kapitalom, ne pa v osobah. Meni je bilo vseeno, da zavarujem Petra ali Pavla, marveč sem si hotel le lepo naložiti kapital, ker »Mutual« stavljata tako ugodne pogoje.

Kot drugi se zasišla nato Viktor pl. Ceric, ki izpove sl. dečje:

Leta 1899. sem vstopil pri »Mutual« in sem precej zavarovan, na pravil zanje. Sem terjata sem pa pustil zavarovanje preiskati po zdravniku in sem po spričevalu zdravnika ure-

dil nadaljnje korake. Vplival pa nisem na zdravnike niti najmanje ne. Zavarujem pa jaz vsakega, ampak zdravnik mora reči, da je zdrav. To se je pa zgodilo v vseh inkriminiranih služajih.

Istotako kakor Grebenc, sem bil tudi jaz zaprt v Trstu. Dr. Martinolich je prišel k meni v zapor in mi rekel, da, da, da opustim tožbo, me bo on oprostil. Tega nisem mogel storiti, ostal sem torej v zaporu in moral svojo rodbino 2 1/2 meseca pustiti brez podpora.

Jaz sem res zavaroval Žužka, Pečka in Vdoviča, a le na podlagi zdravniškega spričevala. Potem pa, ko so bili enkrat zavarovani, se zloupisali več brigal zanje. Saj sem zavaroval tudi mnogo drugih, 156 milijim, a sedaj imam pa za zahvalo to, da se moram na tem mestu zagonvarjati.

Kar zadeva moje razmerje do družbe, navajam, da sem bil le akvizitor pri njej in sem dobival 1000 K na mesec, če sem napravil zavarovalni premij za 2500 K. Drugače so mi odtegovali primerne zneske. Pogodba moja z družbo je bila taka, da ne lahko v slučaju, da ne spravim skupaj svote 2500 K na mesec, lahko družba takoj zapodi in se je to tudi zgodilo 31. marca 1903.

Dr. Rybář: Vi ste v Gorici zavaroval Braesa. Ali ste še koga druga gega.

Otoženec: Da, med drugimi tudi kardinala Missio.

Dr. Rybář: Čudno, da je družba kardinala sprejala, ker je bil star že 62 let in je bilo splošno znano, da boleha na srca. — Dalje mi pa poveste kaj natančnejega o zavarovanju nekega Porra.

Otoženec: Družba mi je rekla, da naj zavarujem vsakega, kdo se hoče zavarovati, kajti pravi, mi hočemo denar imeti. Nato sem jaz zavaroval Porra za 20000 K, ker sem mislil, da je bogat. Kar naenkrat mi piše družba, da so dobili informacije, da je Porra bolan, da je že dvakrat poskusil samega sebe umoriti, in da naj torej prodam njegovo polico. Tega nisem hotel storiti ter sem jim polico vrnil. Tako so me naganjali 4 mesece, a brezuspešno.

Nato je prečital zagovornik dr. Rybář pet pisem, v katerih nagovarja dr. Martinolich Ceričem, da naj Parovo polico proda, ker Parr nima nič denarja.

Dr. Krisper prečita ponudbo in zdravniško spričevalo, potem pa zasiši kot prva priča dr. Avgust Gregorich, okrožni zdravnik v Sezani, ki je svoj čas Brassa preiskoval. On izjavi, da je Brassa natančno preiskal in da ga je načel razen majhnega katarja popolnoma zdravega in sposobnega za zavarovanje.

Pravi, da bi moral precej videti, če bi bil Brassa jetičen, kar se pa ni zgodilo, ker se mu je Brass zdel zdrav. Se manj kot on pa bi mogel kak lajk kakor Cerič to zapaziti. Sicer je pa tu berknalo zdravljiva.

Naslednja priča Leopold de Cozzi je bila zasišana s pomočjo tolmača in je izpovedala, da ni imela nič opraviti v tej zadevi s Ceričem in da je slednjega opozorila, da je Brass jetičen. Pravi, da je to vedela celo Gorica.

Predsednik pokaže na to Ceriču en prepis oferte Brassove zavarovalnici, ki so ga našli pri hišni preiskavi na Ceričevem domu, ki je pa veliko poznejšega datumata v popolnoma drugačen v nekaterih datih, ter vpraša Ceriča, kaj je s tem. Cerič pravi, da ne ve, kako je ta prišel k njemu, pač pa da ima vendar vsak človek takozvenega »Schmierpapirja«, ki je za pročvreči.

Potem sta oddala izvedenca dr. Veronese in dr. Menz svoje mnenje. Prvi je izjavil, da pravzaprav Brass ni bil sposoben za zavarovanje, če je bil res jetičen, ampak mogoče je, da je bil ravno tisti čas, ko ga je zdravnik preiskoval, tako dober, da ga je ta z mirno veste označil lahko kot zdravega. Kak lajk mora pa to še prej storiti. Sicer pa smo po teoriji dr. Veringa, slavnega učenjaka v Švici, vse tuberkulozni. Sicer pa se lahko sčasoma zdravje poboljša v toliko, da dotičnik naprej živi. Dr. Menz je bil splošno istega mnenja, češ, da se je moral Brass jako dobro popraviti v kuri prof. Maraghau in da se je Gregorichu lepo prezentiral.

S tem je ta slučaj končan in je prišel na vrsto slučaj Karel Konrad Müller. Zasišla se priči Elizabeta Rabič, hotelinka v Gorici, in Katarina Maldič, sobarica pri njej. Müller je namreč par dni stanoval v tem hotelu. Obe izjavita, da se jima je zdel on popolnoma zdrav in čil. Druga od teh dveh, vprašana od dr. Krisperja, če je ona res dr. Gressichu, zaupnemu zdravniku »The Mutual«, rekla, da je Müller jetičen, izjavila z vso odločnostjo, da to ni res.

S tem se je končal prvi dan razprave ob 1/4.10. uru zvečer.

Spindler: Zapihal je jug. — Dr. J. Tominšek: Dr. M. Marko. — Euphrius IX. — Svetovna knjižnica: V Pierre Lot: Italijanski ribič. — R. P.: Ante Kovačić: Ljubljanski katastrof. — Dr. Fr. Ilešić: Magarščev dajor: Život i književni rad Nitrenora Grjeda. — R. P.: Mirko Breuer: Prilog k staroj književnosti i kulturnoj povijesti hrvatskoj. — R. P.: Popis publikacija jugoslovenske akademije znanosti i umjetnosti. 14. Gledalište. Dr. Fr. Zbanić: Slovensko gledalište. A Drama: B. Opera. — »Grač«. 15. Med revijama Čehi o Aškeru. — »Slavjanski Izvještaj«. — Lovore. — — — Trščanski Ljubljanski. 16. Splošni pregled. — — — Dr. Štrbo: »Akademija«. — — — Jugoslavenski časnik. — Splošno slovensko žensko društvo. — Gospod profesor Anton Bezenšek. — Kubačev jubilej. — — — Jugoslavenski akademiki v Belgiji.

Telefonska in brzjavna poročila.

Dunaj 6. decembra. V današnji seji poslanske zbornice se je predsednik dr. Vetter s topolini besedami spominjal nagloma umrlega poslanca Schuckerja. Podanah je bilo mnogo interpelacij.

Cerič: On mi je zagrozil, ko nisem hotel podpisati, da odstopim od tožbe, da ne budem hitro prišel iz zapora. — S tem se je končalo generalno zasišanje otožencev in pričela se je nadrobna razprava o posameznih slučajih. Najprvo slučaj Ferruccia Brass.

Predsednik prečita ponudbo in zdravniško spričevalo, potem pa zasiši kot prva priča dr. Avgust Gregorich, okrožni zdravnik v Sezani, ki je svoj čas Brassa preiskoval. On izjavi, da je Brassa natančno preiskal in da ga je načel razen majhnega katarja popolnoma zdravega in sposobnega za zavarovanje.

Pravi, da bi moral precej videti, če bi bil Brassa jetičen, kar se pa ni zgodilo, ker se mu je Brass zdel zdrav. Se manj kot on pa bi mogel kak lajk kakor Cerič to zapaziti. Sicer je pa tu berknalo zdravljiva.

Dunaj 5. decembra. Danes zvečer se snide po večletnem prestanku zopet enkrat proračunski odsek na meritorno delo. Na sejo prideta tudi ministarski predsednik Körber in finančni minister Kozel, ki imata pripravljeni daljši izjavi. Vlada upa, da dobi večino tako za predlog glede ostalih 54 milijonov za refundacijo. Sodi se, da bo ta stvar še pred Božičem rešena v parlamentu.

Dunaj 6. decembra. Danes sta imela dr. Pacák in dr. Začek zvečer zopet daljše posvetovanje z ministarskim predsednikom. Ne ve se, če dr. Kramář in dr. Stránský na to drugo posvetovanje nista bila povabljeni, ali če zopet nista hotela priti.

Dunaj 6. decembra. Danes je tu zopet ministrska konferenca za stran carinskih in trgovinskih pogodb. Na konferenco so prišli tudi ogrski ministri.

Petrograd 6. decembra. Izdatatelj »Graždanina«, knez Meščerski, je bil obsojen na večdnevni zapor, ker je napadel liberalnega plemskega maršala Stahoviča, ki se poteguje za uvedbo ustawe.

Rusko-japonska vojna.

London 6. decembra. Iz Mukdena se poro

